

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

prohibitum est peccatum, quia prohibenti est dam-
nosum. Cum vero tangitur, quod nec tangenti obest,
si non prohibetur, nec cui libet si tangatur: & ideo
prohibetur, ut per bonum obediētiā, & malum inobediē-
tiā mōstreretur. Sicut primus homo à re bona prohibi-
ti pēnā incurrit: ut non ex re mala, sed ex inobediē-
tia pēna esse mōstreretur, sicut ex obediētia palma.

DE FORMATIONE MULIERIS.

DISTINCT. XVIII.

A

IN eodem quoque paradyso mulierem formavit
Deus de substantia viri: sicut post plantatum pa-
radysum, hominemque in eo positum, & post uni-
uersa animalia ad eum ducta, suisque nominibus de-
signata, subnectit scriptura. Immitit Deus soporē
in Adam. Cumque obdormisset, tulit unam de co-
stis eius, & formavit eam in mulierem.

Genes. 2. d

*Quare virum prius & postea de viro mulierem
creavit, non simul virumque.*

B

Hic attendendum est quare non creavit simul vi-
rum, ac mulierem, sicut angelos: sed prius virum, de-
inde mulierem de viro. Ideoque scilicet ut unum esset ge-
neris humani principium, quatenus in hoc & su-
perbia diaboli confunderetur, & hominis humili-
tas Dei similitudine sublimaretur. Diabolus quip-
pe aliud à Deo principium esse concupierat. Ideoque
ut eius superbia retunderetur, hoc homo in mu-
nere accepit, quod diabolus peruersè rapere voluit, sed
obtinere non potuit. Et per hoc imago Dei in homine
apparuit: quia sicut Deus omnibus rebus existit
principium creationis, ita homo omnibus homi-
nibus principium generationis. Ideo etiam ex uno
homine omnes esse voluit Deus, ut dum cognos-
cerent se ab uno esse omnes, se quasi unum amarent.

Aug. li. 12. de
ciu. Dei c. 26
& ult. in fi-
notom. 5.

*Quare de latere viri, non de alia corporis parte
formata sit.*

Aug. li. 9.

G de Genes. ad

Cum autem his de causis facta sit mulier de viro,
non de qualibet parte corporis viri, sed de latere eius

litar. c. 13.

forma-

*in principio.
G o. ord. ad
illud Gen.
2. Costam
quam tulerat.*

formata est: vt ostenderetur, quia in consortium creabatur dilectionis, ne forte si fuisset de capite facta, viro ad dominationem videretur preferenda: aut si de pedibus, ad seruitutem subiicienda: Quia igitur viro nec domina, nec ancilla parabatur, sed sociam: nec de capite, nec de pedibus, sed de latere fuerat producenda: vt iuxta se ponendam cognosceret, quam de suo latere sumptam didicisset.

Quare dormienti, & non vigilianti costa subtracta est.

*Aug. lib. 9.
c. 13. de Ge-
nesi ad litem.*

Non sine causa dormienti quoque viro potius quam vigilianti detracta est costa, de qua mulier in adiutorium generationis viro est formata: scilicet vt nullam in eo sensisse poenam monstraretur, & diuinam simul potentiam opus mirabile ostenderetur, quod hominis dormientis latus aperuit: nec eum tamen a quiete soporis excitauit. In quo etiam opere sacramentum Christi, & Ecclesie figuratum est. Quia sicut mulier de latere viri dormientis formata est: ita Ecclesia ex sacramentis, quae de latere Christi in cruce dormientis profluxerunt, scilicet, sanguine & aqua, quibus redimimur a poenis atque abluimur a culpis.

*Aug. ad ver-
sum 5. Psal-
56. tom. 8.*

Quod de illa costa sine extrinseco additamento facta fuit per Dei potentiam sicut quinque panes in se multiplicati sunt.

Solet etiam quaeri, Vtrum de illa costa sine adiectione rei extrinsecae facta sit mulier? Quod quibusdam non placuit. Caterum si ad perficiendum corpus mulieris Deus extrinsecum augmentum addidisset, maius illud esset quam ipsa costa. Ideoque potius de illo addito, quam de ipsa costa, mulier facta deberet dici, de qua plures accepisset substantiae partes. Restat ergo, vt de sola ipsius costae substantia sine omni extrinseco additamento, per diuinam potentiam in semetipsa multiplicata mulieris corpus factum dicatur: eo sane miraculo quod postea de quinque

que panibus à Iesu cœlesti benedictione multipli-
catis, quinque millia hominum satiata sunt. Illud
etiam scire oportet, quod cum angelorum mini-
sterio facta sit mulieris formatio, non est eis ta-
men tribuenda creationis potentia. Angeli enim
nullam possunt creare naturam, ergo nec forma-
re costam in mulierem, nec carnis supplementum
in loco costæ: non quod nihil agant, vt aliqd cree-
tur, sed non ideo creatores sunt, sicut nec agrico-
læ segetum vel arborum. Solus Deus, id est, Trini-
tas est creator. Facta est ergo fœmina à Deo, e-
tiam si costa ministrata sit per angelos.

*Vtrum secundum superiores, an secundum inferiores causas
ita facta sit mulier, id est, an ratio seminalis id haberet
vt ita fieret, an tantum vt ita fieri posset, sed vt
sic fieret, in Deo tantum esset*

causa.

F *August. ad
principium,
ca. 17. li. 9.
de Gen. ad
literam.*

Sed queritur, an ratio quam Deus primis operi-
bus concreauit, id haberet vt secundum ipsam ex
viri latere fœminam fieri necesse foret, an hoc
tantum vt fieri posset? Ad q̄ sciendum est omniũ
rerum causas in Deo ab æterno esse. Vt. n. homo sic
fieret vel equus & huiusmodi, in Dei potētia & dis-
positione ab æterno fuit. Hęc dicuntur primordia-
les causę, q̄a istas alię nō pcedunt, sed istę alias,
quę sunt causę causarum. Cumq; vnum sit diuina
potentia, dispositio siue voluntas, & ideo vna om-
niũ principalis causa, tamē propter effect⁹ diuer-
sos pluraliter dicit Aug. causas primordiales om-
nium rerum in Deo esse, inducens similitudinem
artificis, in cuius dispositione est, qualis futura sit
arca. Ita & in Deo vniuscuiusque rei futurę causa
p̄cessit. In creaturis vero quarundam rerum, sed
non omnium causę sunt, vt ait August. Quia in-
seruit De⁹ seminales rationes, reb. secūdũ quas alia
ex aliis pueniūt, vt de hoc semine tale granũ, de
hac arbore talis fruct⁹ & huiusmodi. Et hęc quoq;
dicun-

*Quod non
omniũ qua
sunt cause
sunt in crea-
turis.*

Aa

dicun-

cuntur primordiales causæ, etsi nõ a deo proprie-
quia habent ante se causam eternam, quæ proprie
& vniuersaliter prima est. Illæ vero ad res aliquas
dicuntur primæ, scilicet, quæ ex eis proueniunt. I-
deo etiam primordiales dicuntur, quia in prima
rerum conditione; rebus à Deo insitæ sunt. Et si-
cut creature mutabiles sunt, ita & hæc causæ muta-
ri possunt. quæ autem in immutabili Deo causa
est, non mutari potest.

*Distinctio causarum rerum per utilitatem, scilicet, quod quedam
in Deo & in creaturis, quedam in Deo tan-
tum sunt.*

Omniū rerum causæ in Deo sunt: sed qua-
rundam causæ & in Deo sunt, & in creaturis, qua-
rundam vero causæ in Deo tantum sunt, & illarum
rerum causæ dicuntur absconditæ in Deo, quia i-
ta est in diuina dispositione, vt hoc vel illud fiat,
quod non est in seminali creaturæ ratione. Et illa
quidem quæ secundum causam seminalem fiunt,
dicuntur naturaliter fieri, quia ita cursus naturæ
hominib. innotuit. Alia vero præter naturam, quo-
rum causæ tantum sunt in Deo. Hæc autem dicit
Aug. esse illa quæ per gratiam fiunt, vel ad ea signifi-
canda nõ naturaliter sed mirabiliter fiunt. Intel-
quæ mulieris facturam de costa viri ponit, ita di-
cens: Vt mulierem, ita fieri necesse foret, nõ in reb.
conditum, sed in Deo absconditum erat. Om-
nis creaturæ cursus habet naturales leges, supet
huc naturalē cursū creator habet apud se posse de
omnib. facere aliud, quã eorū naturalis ratio ha-
bet: vt s. virga arida repēte floreat, & fructū gignat,
& in iuuetute sterilis fœmina in senectute pari-
riat, vt asina loquatur, & huiusmodi. Dedit a. na-
turæ vt ex his etiã hæc fieri possēt, nõ vt in naturali
motu haberēt. Habet ergo De⁹ in se absconditas q-
rūdā futurorū causas, quas reb. cōditis nõ inser-
uit, easque implet nõ opere prouidentie, q̄ naturæ;
sub-

*Supet Gen.
li. 9. cap. 18.
in meo.
Eod. lib. ad
principiū.
cap. 17.
li. eod. pau-
lo inferius.*

*Nume. 17. b.
Luca 1. d.
Nume. 22. c.
Ibid paulo
inferius.
Aug. lib. eo.
9. cap. 18. in
principio.*

substantur ut sint: sed quod illas administrat ut voluerit, quas ut voluit condidit. Omnium ergo quæ ad gratiam significandam non naturali motu rerum, sed mirabiliter facta sunt, absconditæ causæ in Deo fuerunt: quorum vnum erat, quod mulier facta est de latere viri dormientis. Non habuit prima rerum conditio ut fœmina sic fieret, sed ut fieri posset: ne contra causas quas Deus voluntariè instituit, mutabili voluntate aliquid facere putaretur.

De anima mulieris, quod non est ex anima viri, ut quidam putauerunt, dicentes animas esse ex traduce. H

Quemadmodum mulieris corpus de viri corpore traductum fuit, ita putauerunt aliqui ipsius animam de viri anima propagatam: & omnes animas præter primam, de traduce esse, sicut corpora. Alii autem putauerunt simul omnes animas ab initio creatas; Catholica autem Ecclesia nec simul, ex traduce factas esse animas docet, sed in corporibus, per coitum seminatæ atque formatæ infundi: & infundendo creari. Vnde in Ecclesiasticis dogmatibus, Animas hominum non esse ab initio inter creaturas intellectuales natas, nec simul creatas, sicut Origenes fingit, dicimus: necque in corporibus per coitum seminari, sicut Luciferiani & Cyrillus, & quidam Latinorum præsumptores affirmant. Sed dicimus corpus tantum per coniugii copulam seminari: Creationem vero animæ solū creatorē nosse, eiusque iudicio corpus coagulari in vulua, & cōpingi atque formati: ac formato iam corpore animam creari atque infundi, ut viuat in vtero homo ex anima cōstans & corpore, & egrediatur viuus ex vtero plenè humana substantia. Hier. etiam anathematis vinculo illos cōdemnat, qui animas ex traduce dicunt: inducens auctoritatē Prophete Qui finxit sigillatim corda eorum. Hoc satis, inquit, innuit Pro-

Aa 2 pheta,

Ibid. inferius.

Ibid. fere continuo.

Aug. lib. de Gen. ad litem. 10. c. 1. ad princip.

Aug. de Eccles. dogmatibus. in prin. cap. 14. 20. 3.

Hiero. ad versum. 15. psal. 32.

ta, quod non ipsam animam de anima facit Deus, sed sigillatim animas de nihilo creat.

DE PRIMO HOMINIS STATU ANTE
peccatum, scilicet, qualis fuerit secundum cor-
pus, & secundum animam.

DISTINCT. XIX.

*De hominis
duratione
& conserva-
tione quan-
tum ad im-
mortalitatē.*

Solent quæri plura de primo hominis statu ante peccatum, sc. qualis fuerit homo priusquã peccaret, & in corpore & anima: mortalis an immortalis, passibilis an impassibilis: De termino inferioris vitæ, & transitu ad superiorem: de modo propagationis filiorum, & alia multa, quæ non inutiliter sciuntur, licet aliquando curiositate quærantur. At priusquam ad animi qualitatem pertinentia prosequamur, de qualitate ei⁹ secundum corp⁹, & modo propagationis filiorum, & de aliis quibusdam inspiciam⁹. Primus ergo homo secundum naturam corporis terreni, & immortalis fuit quodammodo, quia potuit nõ mori. In illo namque primo statu habuit posse mori, & posse nõ mori. Et hæc fuit. i. humani corporis immortalitas, scilicet, posse non mori. In secundo vero statu post peccatũ habuit posse mori, & non posse non mori: quia in hoc statu moriendi est necessitas. In tertio statu habebit posse non mori, & non posse mori, quia ad illum statum pertinet moriendi impossibilitas: quod ex gratia erit, non ex natura. In primo statu fuit corp⁹ hominis animale. i. egens alimentis ciborũ. Vnde & homo factus dicitur in animam viuentē, nõ spiritualē, i. in animã corpus sensificãtem, q̄ adhuc erat animale, non spirituale, q̄ egebat cibis vt per animã viueret. Factus est ergo in animã viuentē, i. vitam corpori dantem: tamen per sustētamēta ciborum: & tunc erat corpus mortale & immortale, q̄a poterat mori, & poterat